ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сергій Юрійович АЛФЬОРОВ,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

Повномасштабна військова агресія, яка була розпочати російською федерацією, негативно вплинула на розвиток всіх сфер суспільного життя. Особливо гостро війна позначилась на функціонуванні соціальної сфери нашої держави, а також збільшення кількості та рівня соціальної допомоги населенню країни. Взагалі, соціальна допомога — це одна з основних форм підтримки державою осіб, чиє матеріальне становище з різних причин не відповідає загальноприйнятому рівню забезпечення або є нижчим від межі забезпеченості, визначеної законодавством [1]. В.Ю. Панченко вважає, що соціальна допомога – це адресна діяльність. Ознака адресності, зазначає автор, випливає з тієї обставини, що допомога є не практично безмежною сукупністю різноманітних соціальних чинників, що сприяють здійсненню інтересів тієї чи іншої людини, групи, що сприяють подоланню проблем, які виникають в їх повсякденному житті, а професійною цілеспрямованою діяльністю, орієнтованою на конкретного суб'єкта (суб'єктів) отримання, конкретну проблемну життєву ситуацію (конкретний тип проблемних життєвих ситуацій), реалізацію конкретних інтересів суб'єкта отримання в проблемній життєвій ситуації [2, с.17].

В.Л. Костюк вказує, що поняття «державна соціальна допомога» варто розглядати у широкому та вузькому значеннях. У широкому значенні, державна соціальна допомога – це усі види соціальних допомог (у тому числі довічні стипендії, стипендії, субсидії, компенсації, інші виплати соціального спрямування тощо), які призначаються (надаються) уповноваженими на те органами за рахунок коштів Державного та/або місцевих бюджетів у порядку передбаченому чинним законодавством а, у вузькому значенні – це вид соціальної допомоги, що надається у грошовій формі особам (у випадках передбачених законом сім'ям), які зазнали соціального ризику уповноваженими на те органами влади за рахунок коштів Державного та/або місцевих бюджетів у порядку передбаченому чинним. До основних ознак державних соціальних допомог, можна віднести наступні: вид соціальної допомоги, що має грошову форму; має разовий або тимчасовий характер; надається особам, які не є застрахованими у системі соціального страхування, а в окремих випадках сім'ям, які зазнали соціального ризику; підлягає, переважно, законодавчому регулюванню; розмір визначається, як правило, у твердій сумі або залежно від прожиткового мінімуму; призначається уповноваженими органами виконавчої влади з питань соціального захисту; призначаються у порядку передбаченому законодавством; підлягають державному нагляду (контролю), громадському контролю [3]. У широкому значенні, відмічає В.В. Форманюк, соціальна підтримка є однією з організаційно-правових форм соціального захисту, яка має свої ознаки та особливості: законодавче визначення умов і порядку призначення та виплати допомог; відсутність єдиного законодавчого акта, який би вміщував в себе усю систему державної соціальної допомоги;

надання державної соціальної допомоги у грошовій та натуральній, а також у формі соціального обслуговування; адресність соціальної допомоги; фінансування соціальної допомоги за рахунок Державного бюджету (у вигляді перерахування субвенцій до місцевих бюджетів); можливість отримання особою державної соціальної допомоги незалежно від інших джерел її існування; незалежність державної соціальної допомоги від трудової діяльності особи, сплати нею внесків до страхових фондів та наявності у неї страхового стажу; безоплатність та без еквівалентність державної соціальної допомоги; обмеженість виплат за соціальною допомогою визначеним періодом; соціальна допомога надається, як правило, з врахуванням рівня доходу, який має особа, що потребує такої допомоги [4, с.531].

Таким чином, соціальна допомога в умовах воєнного стану — це комплекс заходів, спрямованих на забезпечення базових потреб громадян, які зазнають соціальних труднощів через бойові дії, що в свою чергу призвели до втрати членів родити, майна, роботи, житла, тощо. А відтак, воєнний стан призводить до зниження рівня соціальної захищеності, а тому державна підтримка стає критично важливою для підтримання стабільності та виживання вразливих верств населення. В умовах воєнного стану було прийнято та внесено суттєві зміни, які відображені у Постанові Кабінету Міністрів України від 07 березня 2022 року № 214 «Про деякі питання надання державної соціальної допомоги на період введення воєнного стану» та Постанові Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 332 «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам» [5]. Державна соціальна допомога виплачуватиметься протягом дії воєнного стану та одного місяця після його припинення чи скасування. Під час воєнного стану не потрібно звертатися за її перепризначенням або підтвердженням права на її отримання. Узагальнено це стосується наступних виплат: допомоги малозабезпеченим сім'ям; допомоги на дітей одиноким матерям; допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування; допомоги на дітей, хворих на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня; допомоги на дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органу, потребує паліативної допомоги, яким не встановлено інвалідність; щомісячної грошової допомоги особі, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу; допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме; щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг; тимчасової державної соціальної допомоги непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку; пільги, які було призначено раніше [5].

Тож, значення соціальної допомоги в умовах воєнного стану складно переоцінити, адже війна руйнує не лише будинки, а й взагалі життя людей. Тож, остання: по-перше, допомагає людям відновитися, зберегти здоров'я та повернутися до нормального життя. А відтак, це інвестиція в майбутнє країни, адже люди – це її найцінніший ресурс; по-друге, коли люди відчувають підтримку держави, вони менш схильні до соціальних протестів та екстремі-

зму, а також виїзду за кордон; по-третє, дозволяє громадянам відновити свої доходи та брати участь у відновленні економіки; по-четверте, є демонстрацією турботи про своїх громадян під час війни.

Список використаних джерел:

1. Тарасенко В. С. Відмінність державної соціальної допомоги від державного соціального страхування. *Актуальні проблеми держави і права.* 2012. Вип. 63. С. 338-342

2. Панченко В. Ю. О понятии социальной помощи в современном обществе. *СОЦИС*. 2012. № 5. С. 13–18.

3. Костюк В.Л. Державні соціальні допомоги: поняття, ознаки, основні види та тенденції розвитку. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право».* 2017. № 1(15) URL : http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kvlttr.pdf.

4. Форманюк В. В. Правова природа категорій: соціальний захист, соціальна підтримка, соціальна допомога. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу (м. Одеса, 16-17 травня 2013 р.) / відп. за вип. В. М. Дрьомін ; НУ "ОЮА". Півд. регіон. центр НАПрН України. Одеса : Фенікс, 2013. Т. 1. С. 529-532.

5. Брилянт І. Соціальна допомога та виплати в умовах воєнного стану. URL: https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/socialna-dopomoga-ta-viplati-v-umovah-voennogo-stanu.html